

Η «ΜΠΕΤΟΝΟΠΟΙΗΣΗ» ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ (Δεκέμβριος 2007)

Συγγραφέας: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΣ

Από την αρμονική σχέση, κυρίως μεταξύ ελεύθερων (αδόμητων) και δομημένων χώρων, εξαρτώνται η υγεία και η ποιότητα ζωής και γενικά η διαμόρφωση περιβάλλοντος κατάλληλου για άνετη και δημιουργική διαβίωση των κατοίκων μιας πόλης. Η αρμονική σχέση αυτή, όσον αφορά την Αθήνα, έχει προ πολλού ανατραπεί σε βάρος βέβαια των αδόμητων χώρων της, με συνέπεια η πόλη να βρίσκεται στα όρια, αν δεν τα έχει ξεπεράσει, της βιωσιμότητάς της. Γενικά, με τη δυσαρμονία αυτή αδόμητων και δομημένων χώρων η περιβαλλοντική και οικολογική ισορροπία, μετά και την πρόσφατη καταστροφή της Πάρνηθας, έχει πλήρως ανατραπεί.

Όπου υπάρχει ελεύθερος χώρος η δομική εκμετάλλευση και συνεπώς εξαφάνισή του αποτελεί πρόκληση όχι μόνο των ιδιωτικών (κυρίως μεγάλες επιχειρήσεις) αλλά και των δημόσιων φορέων και κυρίως του ΥΠΕΧΩΔΕ και ορισμένων δήμων που περιμένουν «κάποιο κόκκαλο» από το Δ΄ ΚΠΣ. Ιδιαίτερα η συμβολή του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ στην εξαφάνιση των ελεύθερων χώρων είναι σημαντική. Σε ορισμένες περιπτώσεις παρεμβαίνει ο ίδιος για τη διευκόλυνση της οικοδόμησης των ελεύθερων χώρων.

Απτά παραδείγματα, η οικιστική αξιοποίηση του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού, η «ανάπλαση» του Ελαιώνα με πρόσχημα την ανάγκη κατασκευής του γηπέδου σε βάρος των χώρων που έχουν χαρακτηριστεί ελεύθεροι. Σε άλλες περιπτώσεις δεν παρεμβαίνει ο ίδιος αλλά είτε αδιαφορεί για τη διάσωση των κοινόχρηστων χώρων (περίπτωση κτήματος Φιξ στο Ν. Ηράκλειο, κτήμα Πουλή στο Περιστέρι κ.λπ.) είτε με ενέργειές του (πράξεις ή παραλείψεις) διευκολύνει μεγάλους επιχειρηματίες στην εξεύρεση και αξιοποίηση των ελεύθερων χώρων σε ολόκληρη την Αττική. Η τελευταία αυτή περίπτωση είναι και η πιο επικίνδυνη για τους ελεύθερους χώρους, ειδικότερα:

Πρόσφατα οι ελεύθεροι χώροι, όχι μόνον του πολεοδομικού συγκροτήματος της Αθήνας αλλά και της ευρύτερης περιοχής της και γενικά ολόκληρου του Νομού Αττικής, υφίστανται την «επιδρομή» κυρίως διαφόρων επιχειρηματιών με τη θερμή συμπαράσταση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και την ανοχή ορισμένων δημοτικών εκπροσώπων για τη δημιουργία των «μοδάτων» καταναλωτικών προτύπων με την ανέγερση πολυχώρων (πολυκαταστήματα, μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων, υπεραγορές και άλλες μαγαζουπόλεις) τύπου THE MALL, ΑΤΤΙCΑ, ΙΚΕΑ κ.λπ.

Η καταστροφή των ελεύθερων χώρων δεν σταματάει, έχει μέλλον. Ηδη ετοιμάζονται, με την καταστροφή των αντίστοιχων ελεύθερων χώρων, να ανεγερθούν, ενδεικτικά, ένα μεγαθήριο 22.000 τετρ. μέτρων στη Νέα Σμύρνη και το Παγοδρόμιο στο Μαρούσι και συνεχίζεται η αναζήτηση ελεύθερων χώρων για ανάλογη εκμετάλλευσή τους. Η «Μαλλοποίηση» αυτή και η ανέγερση πολυχώρων στις περιοχές εντός σχεδίου πόλεως έχει φέρει την πλήρη ανατροπή της σχέσης οικοδομήσιμων και ελεύθερων-κοινόχρηστων χώρων, με συνέπεια να επιδεινώνονται οι όροι διαβίωσης των πολιτών κατά παράβαση του άρθρου 24 του Συντάγματος.

Όμως, η ανατροπή αυτή σε βάρος του φυσικού περιβάλλοντος των πόλεων με την ανέγερση των πολυχώρων επεκτείνεται σε ολόκληρη την Αττική και ειδικότερα στα Μεσόγεια, τα οποία προσφέρονται λόγω της Αττικής οδού και του αεροδρομίου «Ελ. Βενιζέλος». Στην περιοχή αυτή (κτήμα ΚΑΜΠΑ) ετοιμάζεται η ανέγερση ενός πολυχώρου διπλάσιου τουλάχιστον από το THE MALL Αμαρουσίου, με συνέπεια την καταστροφή της γεωργικής γης (αμπελώνων κ.λπ.). Η ανέγερση των πολυχώρων έχει επιπτώσεις εκτός από πολεοδομικές (αλλοίωση του πολεοδομικού ιστού) και κοινωνικο-οικονομικές (κλείσιμο μικρών καταστημάτων, ανεργία κ.λπ.).

Η ανέγερση των πολυχώρων αυτών γίνεται όχι μόνο με την ανοχή αλλά και τη συμπαράσταση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, ο οποίος, όταν και όπου χρειάζεται, παρακάμπτει το δικαστήριο που του προκαλεί αλλεργία, δηλαδή το Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο, όσο μπορεί, ανθίσταται σ' αυτή την υποβάθμιση των όρων διαβίωσης. Η παράκαμψη αυτή γίνεται με τη μέθοδο της δημιουργίας νόμου, όταν μια δικαστική απόφαση δεν είναι αρεστή στον Υπουργό.

Αν το ΣτΕ ακυρώσει σχετική διοικητική πράξη ανέγερσης ενός τέτοιου πολυχώρου, ο Υπουργός ρυθμίζει το θέμα με νόμο, ο οποίος δεν ελέγχεται από το ΣτΕ. Αλλά και στην περίπτωση που με την ευκαιρία έκδοσης οικοδομικών αδειών ελέγχεται παρεμπιπτόντως ο νόμος και κρίνεται αντισυνταγματικός, η δικαστική απόφασή του δεν εφαρμόζεται. Οι εργασίες για την αποπεράτωση του αυθαίρετου πολυχώρου στην περίπτωση αυτή συνεχίζονται, το κτίριο αποπερατώνεται και λειτουργεί, ως αυθαίρετο, βέβαια, με την κακοποίηση του περιβάλλοντος σε βάρος, βέβαια, των πολιτών.

Οι πολίτες, συνεχώς και επιδεικτικά, αγνοούνται παρά τη συνταγματική κατοχύρωση του ατομικού δικαιώματος στο περιβάλλον, που τους καθιστά συνδιαχειριστές του περιβάλλοντος και τη σύμβαση του Aarhus του 1998, την οποία κύρωσε πρόσφατα (2005) η ελληνική Πολιτεία, με την οποία κατοχυρώνεται η συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων για όλα τα περιβαλλοντικά θέματα. Παρά τις μεγάλες δυσκολίες, διάφορες μεμονωμένες οργανώσεις ευαίσθητοποιημένων πολιτών, κυρίως ακτιβιστών του περιβάλλοντος, καταβάλλουν «τιτάνιες» προσπάθειες για να περισωθεί ό,τι έχει απομείνει.

Συμπερασματικά, η Αθήνα και η Αττική ολόκληρη όλο και περισσότερο «τσιμεντοποιείται», με την ανοχή πολλών δημάρχων αλλά και την τεράστια ευθύνη ενός υπουργού, ο οποίος έχει μετατρέψει το υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ σε υπουργείο οδικών αξόνων. Η περιβαλλοντοκτόνος πολιτική του καλύπτεται από την πράγματι επιτυχημένη απασχόληση με τα δημόσια έργα, τα οποία έχει «μπερδέψει» με το περιβάλλον, και από την άριστη επικοινωνιακή πολιτική του. Άλλωστε, έχει «την πίτα και το μαχαίρι» και μοιράζει.

Συνεπώς, το μέλλον των ελεύθερων χώρων, όχι μόνον της Αθήνας και της Αττικής αλλά και ολόκληρης της χώρας, δεν προοιωνίζεται ευοίωνο. Η υποκρισία, που εκφράζεται μέσω της αειφόρου ή βιώσιμης ανάπτυξης ότι η γη δεν είναι δική μας αλλά την έχουμε δανειστεί από τα παιδιά μας, πρέπει να σταματήσει. Ο καθένας μας και όλοι μαζί είμαστε αποκλειστικά υπεύθυνοι για το περιβάλλον που θα τους παραδώσουμε («αειφόρος» κακοποίησή του).

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» στα 3 Δεκεμβρίου 2007, σ. 9.